

กรอบหลักสูตรเพื่อพัฒนาสมรรถนะของเด็กไทยในอนาคต (พ.ศ. 2558-2577)

สมพิศ หาญมนตรี^{1*} อธิชัย เนตรนอมศักดิ์¹ จุมพล พูลภัทรชีวิน¹

¹ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) บรรยายแนวโน้มลักษณะของสังคมไทยในอนาคต 2) กำหนดสมรรถนะของเด็กไทยในอนาคตที่พึงประสงค์ (พ.ศ. 2558-2577) และ 3) พัฒนารอบหลักสูตรเพื่อพัฒนาสมรรถนะของเด็กไทยในอนาคต การดำเนินงานวิจัยมี 3 ระยะคือ ระยะที่ 1 ทบทวนเอกสารเกี่ยวกับสภาพสังคมไทยในอนาคต ระยะที่ 2 ศึกษาสมรรถนะของเด็กไทยในอนาคตโดยใช้กระบวนการวิจัยอนาคตแบบ EDFR และระยะที่ 3 ออกแบบกรอบหลักสูตรเพื่อพัฒนาสมรรถนะของเด็กไทยในอนาคต ผลการวิจัยปรากฏว่า

สภาพสังคมไทยในอนาคตจะมีการเปลี่ยนแปลง เช่น ครอบครัวจะเล็กลงและมีปัญหาเพิ่มมากขึ้น ภาวะเจริญพันธุ์ลดลง วัยแรงงานลดลง ผู้สูงอายุจะเพิ่มมากขึ้น จะมีความเป็นสังคมเมืองเพิ่มมากขึ้น จะให้ความสำคัญกับภาษาที่สอง การคอร์รัปชันจะยากขึ้น คนจะย้ายเข้ามาอยู่ในเมืองมากขึ้นและวัฒนธรรมต่างชาติจะไหลบ่าเข้ามามากขึ้น ภาคอุตสาหกรรมจะนำเทคโนโลยีขั้นสูงมาใช้ แรงงานต้องมีทักษะขั้นสูง จะมีการแข่งขันกับต่างประเทศสูงขึ้น ธุรกิจภาคบริการจะเจริญเติบโตเพิ่มขึ้น การเมืองจะมีความเป็นประชาธิปไตยเพิ่มขึ้น วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจะเข้ามามีบทบาททางด้านการศึกษาเพิ่มมากขึ้น ผู้คนทุกเชื้อชาติสามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างไร้พรมแดนและรวดเร็ว จากความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นดังกล่าวมานี้ ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอความคิดเห็นว่า เด็กไทยในอนาคตจะต้องมีสมรรถนะที่พึงประสงค์เพื่อให้อยู่ในสภาพสังคมไทยในอนาคตได้อย่างปลอดภัย อยู่ 2 ประเภทคือ สมรรถนะขั้นพื้นฐานและสมรรถนะที่ทำให้บุคคลแตกต่างจากผู้อื่นซึ่งมีทั้งหมด 5 ด้านคือ 1) ด้านความรู้ 2) ด้านทักษะ 3) ด้านมโนทัศน์หรือความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง 4) ด้านบุคลิกลักษณะประจำตัว และ 5) ด้านแรงจูงใจ/เจตคติ กรอบหลักสูตรเพื่อพัฒนาสมรรถนะของเด็กไทยในอนาคต มีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาสมรรถนะของเด็กไทยในอนาคต 3 ด้านคือ ด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย เนื้อหาสาระในหลักสูตรจะเกี่ยวกับความรู้ในสาระวิชาหลัก ความรู้สำคัญในการดำรงชีวิต ความรู้เกี่ยวกับทักษะของการดำรงชีวิต ส่วนการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับการพัฒนาสมรรถนะของเด็กไทยในอนาคตคือ การเรียนรู้ผ่านโครงการ การเรียนรู้ผ่านปัญหา การเรียนรู้แบบร่วมมือ การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ การเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติตามสภาพจริง วิธีการวัดและประเมินผลที่เหมาะสมจะใช้วิธีการที่หลากหลายทั้งการทดสอบ การประเมินผลงาน การประเมินเชิงการสื่อสาร และจากแฟ้มสะสมผลงาน

คำสำคัญ: เด็กไทยในอนาคต, สมรรถนะ, กรอบหลักสูตร

*Corresponding author. E-mail: sharnmontri@gmail.com

Curriculum Framework for Developing Competency of Thai Students in the Future (B.E. 2558-2577)

Sompit Harnmontri ^{1*}, Teerachai Nethanomsak ¹, Chumpol Poolpatarachewin ¹

¹ Faculty of Education, Khon Kaen University, Thailand

Abstract

This research aims to 1) describe the future trend of Thai society, 2) define the prospective preferable competency of Thai students in the future (B.E.2558-2577), and 3) develop the curriculum framework for developing competency of Thai students in the future. The research was conducted in three phases. Phase I: Reviewed literature about the conditions of Thai society in the future. Phase II: Studied the prospective preferable competency of Thai students in the future by applying EDFR procedure. Phase III: Designed the curriculum framework for developing the competency of Thai students in the future. The research findings were as follows:

Thai society in the future will be changed in many ways, for example, 1) The family will be smaller, 2) The family problems will be more encountered, 3) Birth rate will be reduced, 4) Labour age ranges will be less, 5) There are more old people in the society, 6) Society will be more modernized, 7) The second language will be more important, 8) Corruption will be more difficult, 9) There are more migrations to the urban area, 10) Foreign culture will be increased in Thai society, 11) Higher technology will be applied more in the industry, 12) High-skilled workers will be required, 13) Thailand will be faced with higher competitions with other countries, 14) There are higher service business sectors, 15) Politics will be more democracy, 16) Science and technology will play more roles in education and 17) People all over the world will be able to contact each other freely without boundary. Experts have commented that Thai students in the future should have two categories of competency, which are threshold competency and differentiating competency. Both of them focus on five areas 1) Knowledge, 2) Skills, 3) Self-concept, 4) Trait, and 5) Motive/ Attitude.

The purposes of the curriculum framework for developing competency of Thai students in the future were for; 1) developing cognitive domain, 2) developing affective domain and 3) developing psychomotor domain. Content in the curriculum will be about knowledge in the core subjects, knowledge for living in the 21st century, and knowledge about three skills for living in the 21st century that are Learning and Innovation skills, Information Media and Technology skills, and Life and Career skills. The suitable methods of teaching are Project-based Learning, Problem-based Learning, Collaborative Learning, Experience-based Learning and Authentic Learning. The suitable measurement and evaluation were using various methods such as the test, the task, how to communicate and portfolio.

Keywords: Thai students in the future, Competency, Curriculum framework

*Corresponding author. E-mail: sharnmontri@gmail.com

บทนำ

โลกได้มีการเปลี่ยนแปลงมากมายจากสังคมเกษตรเป็นสังคมอุตสาหกรรมและสังคมฐานความรู้ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทำให้เกิดการสะสมทุน ได้แก่ ทุนทางเศรษฐกิจ ทุนมนุษย์และทุนทางสังคม สังคมโลก กำลังก้าวเข้าสู่สังคมฐานความรู้ เป็นสังคมที่เน้นการร่วมมือกันจากสังคมปิดไปสู่สังคมเปิด จากสังคมทรัพย์สินทางปัญญาไปสู่ภูมิปัญญามหาชน เช่น YouTube หรือ Wikipedia สำหรับกระแสหลัก 16 ประการที่เปลี่ยนแปลงโลกในอนาคต ได้แก่ 1) ยุคแห่งการสื่อสารฉับพลัน 2) โลกที่ไร้พรมแดนทางเศรษฐกิจ 3) บันไดสี่ขั้นสู่เศรษฐกิจแบบโลกใบเดียวกัน 4) การค้าการเรียนรู้ทางอินเทอร์เน็ต 5) สังคมบริการยุคใหม่ 6) บริษัทเล็กและใหญ่รวมกัน 7) การเข้ายุคสะดวกสบายสนุกสนาน 8) รูปแบบทำงานที่เปลี่ยนแปลงโฉมไป 9) ผู้นำหญิง 10) การค้นพบความมหัศจรรย์ของสมอง 11) ขาดินิยมทางวัฒนธรรม 12) ชนชั้นล่างเพิ่มจำนวนสูงขึ้น 13) ประชากรโลกมีอายุสูงขึ้น แต่ยังคงฉับกระฉ่าง 14) กระแส “ทำเอง” สูงขึ้น 15) รูปแบบธุรกรรมแบบสหกรณ์ และ 16) ชัยชนะของผู้บริโภค จากการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เป็นไปอย่างช้าๆในช่วงแรก ๆ แต่หลังจากที่ได้มีการพัฒนาทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทางการสื่อสาร การเปลี่ยนแปลงของโลกได้เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว การเปลี่ยนแปลงของโลกเปรียบเสมือนคลื่นแห่งการเปลี่ยนแปลงสามลูกด้วยกัน โดยในปัจจุบันนี้เป็นคลื่นลูกที่สาม เป็นคลื่นแห่งสังคมเทคโนโลยี ซึ่งเริ่มตั้งแต่ปี ค.ศ. 1955 เป็นต้นมา ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทำให้การแพร่กระจายของคลื่นลูกที่สามนี้เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีการพัฒนาด้านคอมพิวเตอร์และเครือข่ายการสื่อสารและคมนาคม ทำให้คน ข้อมูล ข่าวสาร สินค้า บริการ และระบบการเงินสามารถถ่ายเทกันได้ในระยะเวลานับร้อยวินาทีทั่วโลก ระบบการเมือง เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม เชื้อมโยงและส่งผลกระทบถึงกันอย่างเลี่ยงไม่ได้ การเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วของกระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้มีการนำเสนอแนวคิดเพื่อเตรียมรับหรือเผชิญกับอนาคตไว้หลายมุมมอง การศึกษาถือว่าเป็นมุมมองที่สำคัญ โดยเฉพาะลักษณะการเรียนการสอนจะต้องคำนึงถึงการก้าวเข้าสู่ประชาคมโลก เนื่องจากขอบเขตด้านเวลา และสถานที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้เรียนสามารถเรียนได้ทุกที่ ทุกเวลา ผู้เรียนสามารถติดต่อกับผู้สอนได้ตลอดเวลา โดยผ่านสื่อเทคโนโลยีที่หลากหลาย เช่น E-mail, Mobile Phone, Social Network การเรียนการสอนแบบเผชิญหน้าลดความสำคัญลง เทคโนโลยีจะมีบทบาทสำคัญสำหรับผู้สอนในการใช้จัดการเรียนรู้ หลักสูตรยุคใหม่ ต้องปรับให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถอยู่ในโลกยุคโลกาภิวัตน์ได้อย่างรู้เท่าทัน การศึกษาของไทยภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในปัจจุบันนั้น ต้องมีแนวทางการปรับตัวของระบบการศึกษา ให้นำพาประเทศก้าวสู่ศตวรรษที่ 21 อย่างมั่นคง และประการสำคัญคือการสร้าง “ปัญญาวิถี” ให้กับคนในสังคม อันได้แก่การยกระดับการศึกษาของประชาชนทั้งประเทศ การยกระดับแรงงานทั้งภาครัฐและเอกชน และการยกระดับการวิจัยและพัฒนาให้นำทิศทางการพัฒนาประเทศ ดังนั้นการวางแผนระดับชาติที่จะเอื้อต่อการพัฒนาประเทศให้รู้จุดหน้าได้นั้น “การวางแผนระบบการศึกษา” เพื่อสร้างประชาชนให้สูงด้านคุณภาพ ศักยภาพ และทักษะความรู้ความสามารถที่ทัดเทียมบุคคลอื่นใน Global Village นับว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่งของศตวรรษใหม่ทางปัญญา

เพื่อเป็นการเตรียมพร้อมในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาเด็กไทยให้เป็นผู้เรียนรู้ในยุคใหม่ภายใต้บริบทที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ก็ควรที่จะมองหารอบหลักสูตรที่สามารถพัฒนาสมรรถนะของเด็กไทยในอนาคต ภายใต้การเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกาภิวัตน์ และกระแสของการรวมตัวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของไทยด้วย นอกจากนี้ควรศึกษาลักษณะของสังคมไทยในอนาคตเพื่อจะได้เป็นฐานในการค้นหาสมรรถนะของเด็กไทยในอนาคตที่พึงประสงค์ที่อยู่ในสังคมไทยในอนาคตได้ และสิ่งที่จะสามารถหล่อหลอมเด็กไทยได้นั้นก็คือการศึกษาดังนั้นในการพัฒนาหลักสูตรต้องคำนึงถึงการพัฒนาผู้เรียนให้ไปสู่โลกแห่งอนาคตซึ่งเป็นโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นทางด้านสังคม วัฒนธรรมและวิถีการดำรงชีวิต เศรษฐกิจ และการเมือง หลักสูตรที่ดี

ต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ เตรียมผู้เรียนไปสู่โลกอนาคต การมองอนาคตของหลักสูตรที่มีความสำคัญระดับชาติ ควรจะมองไปข้างหน้าไม่ต่ำกว่า 10 ปี เพราะหลักสูตรเป็นเครื่องมือสำคัญในการเตรียมคนให้พร้อมที่จะเผชิญการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในอนาคต ดังนั้น หากมีการศึกษารูปแบบหลักสูตรในอนาคต ควรต้องกำหนดระยะเวลาไว้ไม่น้อยกว่า 10 ปี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อบรรยายแนวโน้มลักษณะของสังคมไทยในอนาคต (พ.ศ. 2558-2577) ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านการเมืองการปกครอง ด้านเศรษฐกิจ และด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
2. เพื่อกำหนดสมรรถนะของเด็กไทยในอนาคตที่พึงประสงค์ (พ.ศ. 2558-2577)
3. เพื่อพัฒนากรอบหลักสูตรเพื่อพัฒนาสมรรถนะของเด็กไทยในอนาคต (พ.ศ. 2558-2577)

นิยามศัพท์เฉพาะ

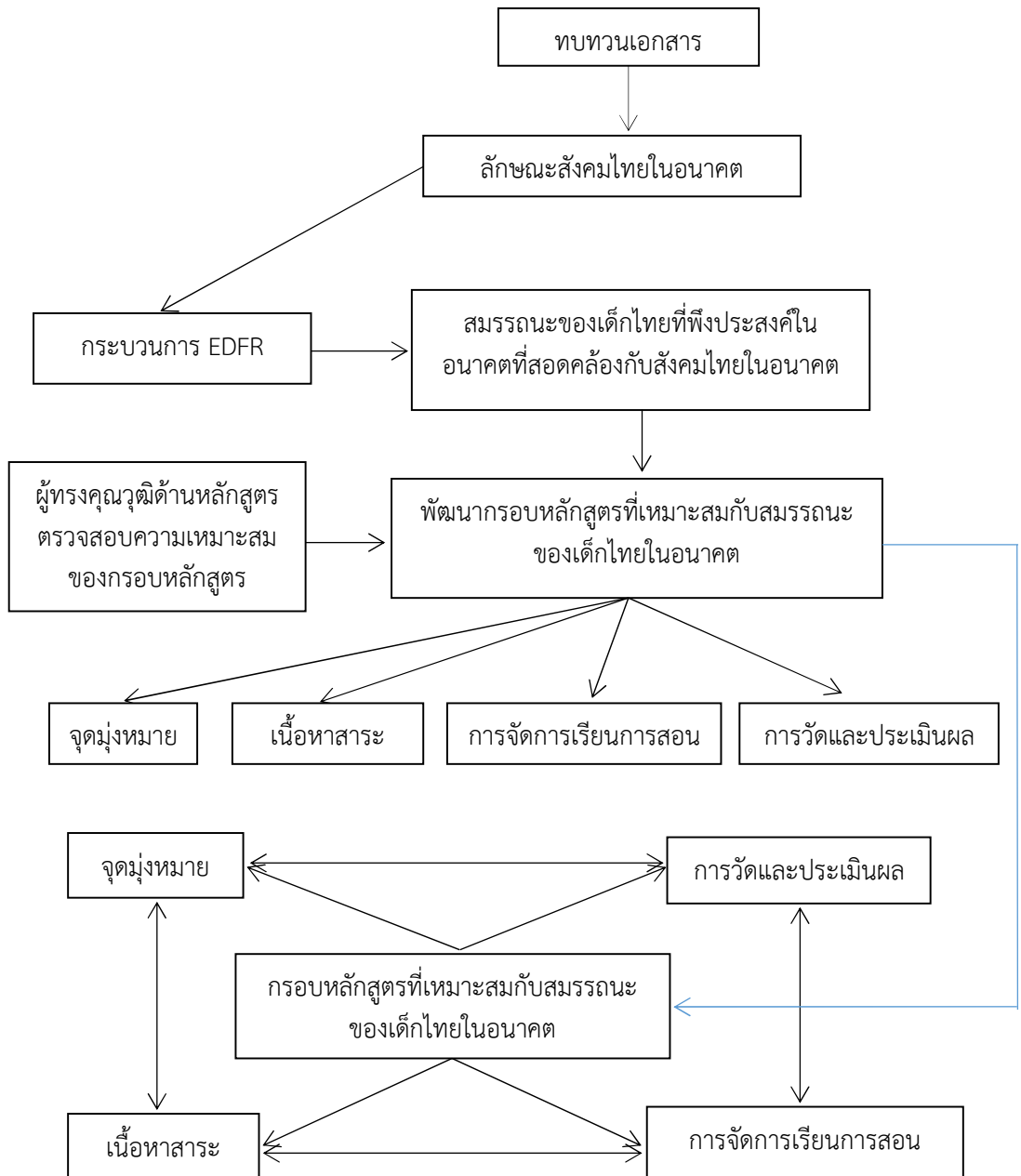
กรอบหลักสูตร หมายถึง กรอบหลักสูตรที่มีความสอดคล้องกับสมรรถนะของเด็กไทยในอนาคต (พ.ศ. 2558-2577) โดยมีองค์ประกอบ 4 ด้านคือ 1) จุดมุ่งหมาย 2) เนื้อหาสาระ 3) การจัดการเรียนการสอน และ 4) การวัดและประเมินผล

เด็กไทย หมายถึง เด็กที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ซึ่งมีอายุระหว่าง 6-18 ปี สมรรถนะของเด็กไทยในอนาคต หมายถึง ความรู้ ความสามารถของนักเรียนแต่ละคน ที่แสดงออกทางด้านความรู้ ทักษะ ความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง บุคลิกลักษณะประจำตัวของบุคคล และ แรงจูงใจ / เจตคติ ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง กลุ่มบุคคลที่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวโน้มสมรรถนะของเด็กไทยในอนาคต (พ.ศ. 2558-2577) โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มของนักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาอนาคต
2. กลุ่มของนักวิชาการที่เป็นอาจารย์ในระดับมหาวิทยาลัย ทั้งที่กำลังทำการสอนและไม่ได้ทำการสอนอยู่ในขณะนี้ หรือผู้ที่มีบทบาทในการกำหนดนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ
3. กลุ่มปราชญ์ที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับในระดับประเทศ

ผู้ทรงคุณวุฒิ หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร สื่อเทคโนโลยีการศึกษา การจัดการเรียนรู้ การบริหารหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินผลหลักสูตร

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยเรื่องกรอบหลักสูตรเพื่อพัฒนาสมรรถนะของเด็กไทยในอนาคต

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือกลุ่มผู้เชี่ยวชาญและกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ โดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญหมายถึง กลุ่มของนักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาอนาคต จำนวน 2 คน กลุ่มของนักวิชาการที่เป็นอาจารย์ในระดับมหาวิทยาลัย ทั้งที่กำลังทำการสอนและไม่ได้ทำการสอนอยู่ในขณะนี้ หรือผู้ที่มีบทบาทในการกำหนดนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 17 คน และกลุ่มปราชญ์ที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับในระดับประเทศ จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น 24 คน กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ หมายถึง กลุ่มนักวิชาการในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีหน้าที่ดูแลเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร สื่อการเรียนการสอน เทคโนโลยี การจัดการเรียนรู้ การบริหารหลักสูตร การประเมินผลหลักสูตร จำนวน 2 คน กลุ่มศึกษานิเทศก์ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาและประถมศึกษาซึ่งมีหน้าที่ดูแลเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 6 คน กลุ่มที่มีหน้าที่กำกับดูแลการนำหลักสูตรไปใช้ในสถานศึกษาหรือโรงเรียน เช่น ผู้อำนวยการโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษา และประถมศึกษา หรือรองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการ จำนวน 6 คน และกลุ่มผู้ปฏิบัติในการนำหลักสูตรไปใช้ ได้แก่ กลุ่มครูผู้สอนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาและระดับประถมศึกษา จำนวน 11 คน รวมผู้ทรงคุณวุฒิทั้งสิ้น 25 คน โดยกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เพื่อสอบถามความเห็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวโน้มสมรรถนะของเด็กไทยในอนาคต (พ.ศ. 2558-2577)
2. แบบสอบถามประเมินแนวโน้มสมรรถนะของเด็กไทยในอนาคต (พ.ศ. 2558-2577) ที่มีความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้น
3. แบบสอบถามเพื่อประเมินความเหมาะสมของกรอบหลักสูตรเพื่อพัฒนาสมรรถนะของเด็กไทยในอนาคต มีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า 5 ระดับ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยทุกขั้นตอนได้ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมจากอาจารย์ที่ปรึกษาทั้งสองคนซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยอนาคต

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามประเมินแนวโน้มสมรรถนะของเด็กไทยในอนาคต (พ.ศ. 2558-2577) ที่มีความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้น ใช้การวิเคราะห์ ร้อยละ ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม และ ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อประเมินความเหมาะสมของกรอบหลักสูตรเพื่อพัฒนาสมรรถนะของเด็กไทยในอนาคต ใช้การวิเคราะห์ค่า CVR

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาลักษณะของสังคมไทยในอนาคต

1.1 สภาพครอบครัวไทยในอนาคตจะเล็กลงหรือเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น สมาชิกในครอบครัวจะใช้เวลาอยู่ด้วยกันน้อยลง ทำให้ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวลดลง ลูกก็จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากพ่อแม่ให้น้อยลง ครอบครัวจะมีปัญหามากขึ้น จะมีภาวะเจริญพันธุ์ลดลง ส่งผลให้ประชากรวัยเด็กและวัยแรงงานมีจำนวนลดลง แต่

อัตราของผู้สูงอายุมีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จากสภาพดังกล่าวสาเหตุมาจากลักษณะการประกอบอาชีพของคนไทยเปลี่ยนไปจากในอดีตที่มีการประกอบอาชีพแบบเกษตรกรรมที่คนในครอบครัวมีขนาดใหญ่ สมาชิกในครอบครัวมีส่วนช่วยเหลือกันในการประกอบอาชีพและมีเวลาอยู่ด้วยกันมาก การอยู่อาศัยเป็นสิ่งสมทบที่อยู่รวมกันเป็นสิ่งสมทบบ้าน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน กลับเปลี่ยนมาเป็นสังคมเมืองมากขึ้น คนเข้ารับการศึกษามากขึ้น มีช่องทางในการเลือกอาชีพมากขึ้น ทำให้มีโอกาสไปทำงานยังที่ต่าง ๆ ส่งผลให้ครอบครัวขาดการมีปฏิสัมพันธ์กัน การที่คนมีการศึกษาเพิ่มขึ้น ทำให้แนวคิดการแต่งงานเปลี่ยนไปคือมีการแต่งงานน้อยลง ความต้องการบุตรน้อยลง การตัดสินใจในการหย่าร้างง่ายขึ้นเพราะว่าการศึกษาทำให้เกิดการมีงานทำ ผู้หญิงไม่จำเป็นต้องอาศัยผู้ชายในการเลี้ยงดูอีกต่อไป ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี สารสนเทศต่าง ๆ การคมนาคมที่สะดวกสบาย รวมทั้งการโยกย้ายแรงงานจากภาคเกษตรสู่ภาคอุตสาหกรรม การบริการที่เพิ่มขึ้น จะส่งผลให้สังคมไทยมีความเป็นสังคมเมืองมากขึ้น การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศในความเป็นโลกาภิวัตน์ ทำให้ลดช่องว่างของสังคมชนบทลง การซื้อขายสินค้า ธุรกิจการค้า การใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เกิดขึ้นเหมือนสังคมเมือง นำไปสู่การเป็น Global Cities มากขึ้นและชัดเจนขึ้น แต่ความเอื้ออาทร ความเกื้อหนุน และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งเคยมีมาแต่ในอดีตกลับหายไป สังคมจะให้ความสำคัญกับภาษาที่สองหรือภาษาต่างประเทศเพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น ภาษาเยอรมันและภาษาฝรั่งเศส ความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ จะช่วยทำให้สังคมไทยมีการคอร์ปชั่นมากขึ้น เพราะข้อมูลข่าวสารต่างๆ นั้นจะไม่ถูกเก็บเป็นความลับอีกต่อไป การกระทำต่าง ๆ สามารถตรวจสอบได้ด้วยเทคโนโลยีที่มีความทันสมัยเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ไม่มีวันหยุดประชากรจะมีการย้ายถิ่นฐานเข้ามาอาศัยอยู่ในเมืองมากขึ้น เนื่องจากมีความเจริญก้าวหน้ามากกว่าในชนบทวัฒนธรรมต่างชาติจะไหลบ่าเข้ามาในสังคมไทยมากขึ้น

1.2 ด้านเศรษฐกิจจะพึ่งพิงอุตสาหกรรมมากขึ้น และจะมีการนำเอาเทคโนโลยีขั้นสูงมาใช้ในภาคอุตสาหกรรม และภาคธุรกิจเพิ่มมากขึ้น แรงงานก็ต้องมีทักษะสูงขึ้น รายได้ของคนไทยที่อยู่ในภาคเกษตรจะยังคงน้อยกว่ารายได้ของผู้ที่อยู่นอกภาคเกษตร และคนไทยที่อยู่ในสังคมเมืองจะมีรายได้สูงกว่าคนที่อยู่ในสังคมชนบท แรงงานจะมีการขาดแคลนเพราะอัตราการเกิดลดลง ประชากรวัยแรงงานต้องรับภาระคนวัยพึ่งพิงหรือวัยชราเพิ่มมากขึ้น หน่วยงานต่างๆ จะทำเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาใช้มากขึ้น ประเทศไทยจะมีการแข่งขันทางเศรษฐกิจกับต่างประเทศ ทั้งในระดับภูมิภาคและระดับทวีป ในลักษณะที่รุนแรงและเข้มข้นขึ้น ธุรกิจภาคบริการจะขยายการเจริญเติบโตเพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะภาคบริการที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ

1.3 ด้านการเมืองการปกครองจะมีความเป็นประชาธิปไตยที่เข้มข้นมากขึ้น การเมืองจะมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เนื่องมาจากการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบรัฐมากขึ้น โดยเฉพาะสื่อมวลชน นอกจากนี้ยังมีกระแสโลกาภิวัตน์และการค้าที่ต้องมีข้อตกลงกับกลุ่มประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจที่กดดันให้ประเทศไทยต้องมีการแก้ปัญหาการคอร์ปชั่นซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการเพิ่มทุนทางธุรกิจระบบทุนนิยม ยังมีอิทธิพลต่อพรรคการเมืองสูงมาก นักการเมืองมีอาชีพมีเครือข่ายนักการเมืองกว้างขวาง และมีทุนทรัพย์มากมายมหาศาลยังคุมการเมืองระบบพรรคอยู่ การทุจริตคอร์ปชั่น การทุจริตประพฤติมิชอบ และไม่โปร่งใส รวมทั้งการซื้อสิทธิ์ขายเสียงในการเลือกตั้งยังคงมีอยู่ในสังคมไทย

1.4 วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจะเข้ามามีบทบาททางการศึกษาเพิ่มมากขึ้น โดยจะมีหนังสือที่เรียกว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เข้ามาแทนที่หนังสือที่เป็นกระดาษ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจะเข้ามามีบทบาทในการทำงานมากยิ่งขึ้น คาดว่าในอนาคตงานที่ใช้แรงจะค่อย ๆ หดไป จะมีงานที่ต้องใช้สมอง ฝีมือ หรือเครื่องจักรเข้ามาแทนที่ เทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะอินเทอร์เน็ตจะแพร่หลาย กว้างขวาง ก้าวหน้ามากขึ้น

ประชาชนและเยาวชนจะมีการใช้เพิ่มมากขึ้น ทำให้ผู้คนทุกเชื้อชาติสามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างไร้พรมแดน และรวดเร็ว การบริโภคสื่ออินเทอร์เน็ตนี้อาจจะส่งผลให้เยาวชนนำไปใช้ในทางที่ไม่ถูกต้อง เกิดการเสพติด เทคโนโลยี ขาดการปฏิสัมพันธ์กับโลกแห่งความจริง เกิดกระแสบริโภคนิยมขึ้น

จากสภาพสังคมไทยในอนาคตจะส่งผลให้เด็กไทยมีสมรรถนะด้านต่าง ๆ ดังจะได้กล่าวถึงรายละเอียดตามหัวข้อต่อไปนี้

2. สมรรถนะของเด็กไทยในอนาคต (พ.ศ.2558-2577)

2.1 ความรู้ที่เกิดขึ้นในสมรรถนะขั้นพื้นฐานพบว่า เด็กไทยในอนาคตควรมีความรู้ในการแสวงหาความรู้จากสื่อ เทคโนโลยีที่มีอยู่หลายรูปแบบ ความรู้ทางด้านการรู้จักคิด ความรู้เกี่ยวกับทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ความรู้ในการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย ความรู้ในหลายสาขาวิชา รู้ความเชื่อมโยงระหว่างเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจของประเทศไทย ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจของภูมิภาคและโลก ความรู้เกี่ยวกับปัญหาภาวะโลกร้อน ความรู้เกี่ยวกับทักษะการดำรงชีวิตในสังคม ความรู้เกี่ยวกับสังคมโลกอย่างหลากหลาย กว้างขึ้น ทันสมัยขึ้น ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง ความรู้เกี่ยวกับความจริงของชีวิต ความรู้ความเข้าใจสภาพของสังคมไทยในปัจจุบัน ส่วนความรู้ที่เกิดขึ้นในสมรรถนะที่ทำให้บุคคลแตกต่างจากผู้อื่นพบว่า เด็กไทยในอนาคตควรมีความรู้ไกล สามารถคาดการณ์เกี่ยวกับสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ความรู้ในการสร้างองค์ความรู้ของตนเองจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์และต่อยอดองค์ความรู้เดิม ความรู้ในการแยกแยะข้อมูล ความรู้เกี่ยวกับการพึ่งพาอาศัยกันระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ ความรู้เรื่องการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในโลก ความรู้ในเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ระบบมนุษย์กับระบบธรรมชาติต้องมีความสมดุลกัน ความรู้ว่าระบบเศรษฐกิจต้องพึ่งพา ระบบธรรมชาติ ความรู้ลึกซึ้งถึงแก่นสาระของวิชาที่เรียน

2.2 ด้านทักษะที่เกิดขึ้นในสมรรถนะขั้นพื้นฐานพบว่า เด็กไทยในอนาคตจะมีทักษะในการคำนวณ ทักษะในการอ่านออก เขียนได้ ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการคิดเป็นระบบ ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ทักษะการคิดเชิงสังเคราะห์ ทักษะการคิดเชิงเปรียบเทียบ ทักษะการคิดเชิงโน้ตทัศน์ ทักษะการคิดเชิงบูรณาการ ทักษะการคิดเชิงกลยุทธ์ ทักษะการคิดเชิงประยุกต์ ทักษะการคิดเชิงอนาคต ทักษะในการกล้าเผชิญและแก้ปัญหาต่าง ๆ อย่างสร้างสรรค์ ทักษะการเป็นผู้นำ ทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะในการทำงานเป็นทีม ทักษะในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทักษะในการแสดงความคิดเห็น ทักษะในการนำเสนอความรู้สู่สาธารณชน ทักษะในการเอาตัวรอดในสังคมยุคสารสนเทศ ข้อมูลข่าวสาร ทักษะในการดำเนิน/ ใช้ชีวิตด้วยการพึ่งพาตนเอง ทักษะในการวางแผน การดำเนินการตามแผนและประเมินการทำงานของตนเองได้ ทักษะในการสร้างและจัดการความรู้ ทักษะทางด้านวิทยาศาสตร์ ทักษะในการอยู่ร่วมกับคนที่มีความแตกต่างหลากหลายทาง เชื้อชาติ ศาสนา ภาษา ความเชื่อ วัฒนธรรม

2.3 ด้านมโนทัศน์หรือความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองที่เกิดขึ้นในสมรรถนะขั้นพื้นฐานพบว่า เด็กไทยในอนาคตจะคิดว่าตนเองเป็นผู้มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง คิดว่าตนเองเป็นคนดี มีคุณค่าอยู่ในตัว คิดว่าตนเองเป็นที่พึ่งของตนเองได้ ตนเองมีความถนัดและความสามารถส่วนตน ตนเองเป็นผู้มีความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง ตนเองมีศักยภาพพอที่จะพัฒนาได้ ตนเองมีเหตุและผล สามารถวิพากษ์ ค้นหาความจริง มีสติ ไม่คล้อยตามหรือหลงเชื่อสิ่งต่าง ๆ ได้ง่าย ตนเองมาจากครอบครัวหรือผู้ปกครองที่มีอาชีพเป็นที่น่าภาคภูมิใจ ตนเองสามารถเลือกคบเพื่อนที่ดีได้ ตนเองสามารถทำประโยชน์ต่อผู้อื่นหรือช่วยเหลือคนอื่นได้ ตนเองสามารถสร้างสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ได้ ตนเองและสังคมสามารถพึ่งพาซึ่งกันและกันได้ในวงกว้างขึ้นและเป็นสากลขึ้น ตนเองสามารถคงความเป็นตัวของตัวเองในขณะที่มีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มคนที่มีความแตกต่างทางเชื้อชาติ ศาสนาและภาษาได้ ส่วนมโนทัศน์หรือความ

คิดเห็นเกี่ยวกับตนเองที่เกิดขึ้นในสมรรถนะที่ทำให้บุคคลแตกต่างจากผู้อื่นพบว่า เด็กไทยในอนาคตจะมองว่าตนเองเป็นผู้ที่ยอมรับ ให้เกียรติ และเคารพสิ่งดี ๆ ของคนอื่น รู้และเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการอันแท้จริงของตนเอง มองเห็นจุดหมายปลายทางในชีวิตของตนเอง มองการทำงานของตัวเองว่าเป็นการทำตามหน้าที่ มองว่าเมื่อตนเองทำงานร่วมกับผู้อื่นแล้ว ย่อมก่อให้เกิดพลังเพิ่มมากขึ้น มองว่าตัวเองและคนอื่นๆ ต่างมีศักยภาพและพรสวรรค์อยู่ในตัว แล้วรู้จักใช้ศักยภาพหรือพรสวรรค์นั้นอย่างเต็มที่ มองว่าตัวเองสามารถให้การส่งเสริมสนับสนุนผู้อื่นให้สามารถให้ศักยภาพได้อย่างเต็มที่

2.4 ด้านบุคลิกลักษณะประจำตัวที่เกิดขึ้นในสมรรถนะขั้นพื้นฐานพบว่า เด็กไทยในอนาคตจะมีความกล้าที่จะแสดงการเรียกร้องตามระบอบประชาธิปไตย ให้เกียรติและไม่ดูถูกประเทศเพื่อนบ้าน ตระหนักถึงความมั่นคง มั่งคั่งของบ้านเกิดเมืองนอน มีการปรับตัว เปลี่ยนแปลงชีวิตได้เร็ว ชอบแสดงศักยภาพของตัวเองให้คนอื่นเห็น ประพฤติปฏิบัติตัวอย่างเสรี มีความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น ตรงไปตรงมา พุดจาตรงประเด็น เปิดเผยต่อคนรอบข้าง ชอบเรียนรู้โดยการได้ลงมือปฏิบัติ มีความสามัคคี มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีความซื่อตรง ยุติธรรม มีความนับถือผู้อื่น มีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ใจกว้าง ยินดีกับความสำเร็จของคนอื่น มีความกตัญญูกตเวทีย มีน้ำใจ มีความกระตือรือร้น มีความยิ้มแย้มแจ่มใส มีความมุ่งมั่น มานะ พยายาม เคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง มีมนุษยสัมพันธ์ที่เข้ากับคนได้ง่าย มีความคำนึงถึงสถาบันครอบครัว รักสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ เข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคลแต่ละคนในสังคม ส่วนบุคลิกลักษณะประจำตัวที่เกิดขึ้นในสมรรถนะที่ทำให้บุคคลแตกต่างจากผู้อื่นพบว่า เด็กไทยในอนาคตจะมองเห็นคุณค่าของภูมิปัญญาไทย ความเป็นนักวิชาการ เป็นนักคิดเป็นและคิดได้เร็ว มีการคัดกรองข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้า มีความรับผิดชอบ มีจิตสำนึกที่ดีต่อผู้อื่นและส่วนรวม ความเป็นธรรมกับคนแต่ละรุ่น

2.5 ด้านแรงจูงใจ/เจตคติที่เกิดขึ้นในสมรรถนะขั้นพื้นฐานพบว่า เด็กไทยในอนาคตจะมีแรงจูงใจในการแสวงหาความสุขและความสำเร็จส่วนตัวมากขึ้น มีแรงจูงใจที่จะทำให้ตัวเอง ดี เด่น ดัง อยากประกอบอาชีพได้ด้วยตนเอง มีความมุ่งมั่นในการกระทำเพื่อให้ได้มาในสิ่งที่อยากทำและอยากได้ ต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มีแรงจูงใจในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ไม่ชอบการถูกยึดเยียด ต้องการแรงกระตุ้นจากบุคคลอื่นเพื่อให้ตนเองเกิดความอยากรู้ อยากเห็น ส่วนแรงจูงใจ/เจตคติที่เกิดขึ้นในสมรรถนะที่ทำให้บุคคลแตกต่างจากผู้อื่นพบว่า เด็กไทยในอนาคตจะอยากสร้างแต่คุณงามความดี อยากฝึกหัดพัฒนานตนเองโดยใช้ความสามารถของตนเอง อยากมีส่วนร่วมในการพัฒนาชาติบ้านเมืองและสังคม มีความต้องการที่จะเป็นผู้นำมากกว่าเป็นผู้ตาม มีความมุ่งมั่นในการฟันฝ่าอุปสรรคที่ยากลำบากในชีวิต มีการตื่นตัวเรื่องการแข่งขันกับประเทศเพื่อนบ้านมากขึ้น ต้องการที่จะศึกษาค้นคว้าและหาคำตอบในสิ่งที่อยากรู้ด้วยตนเองทันที มีความพยายามในการคิดเชิงสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ๆ ขึ้นมา อยากใช้ความรู้ที่ได้จากการศึกษามาสร้างประโยชน์แก่ส่วนรวม คือชุมชน สังคม ประเทศชาติ

3. กรอบหลักสูตรเพื่อพัฒนาสมรรถนะของเด็กไทยในอนาคต (พ.ศ. 2558-2577)

3.1 จุดประสงค์ มี 3 ข้อคือ 1) เพื่อพัฒนาสมรรถนะของเด็กไทยในอนาคต (พ.ศ. 2558-2577) ด้านพุทธิพิสัย 2) เพื่อพัฒนาสมรรถนะของเด็กไทยในอนาคต (พ.ศ. 2558-2577) ด้านจิตพิสัย และ 3) เพื่อพัฒนาสมรรถนะของเด็กไทยในอนาคต (พ.ศ. 2558-2577) ด้านทักษะพิสัย

3.2 เนื้อหาสาระที่เหมาะสมสำหรับกำหนดในกรอบหลักสูตรเพื่อพัฒนาสมรรถนะของเด็กไทยในอนาคต (พ.ศ. 2558-2577) คือเนื้อหาสาระมาจากแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เนื่องจากว่า ระยะเวลาของการศึกษาคือช่วงปี พ.ศ. 2558-2577 นั้น อยู่ในช่วงของศตวรรษที่ 21

3.3 การจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับการพัฒนาสมรรถนะของเด็กไทยในอนาคต และให้เหมาะสมกับการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ด้วยคือ การเรียนรู้ผ่านโครงการ การเรียนรู้ผ่านปัญหา การเรียนรู้แบบร่วมมือ การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ และการเรียนรู้ผ่านการลงมือตามสภาพจริง

3.4 การวัดผลและประเมินผล วิธีการวัดผลและประเมินผลสมรรถนะของเด็กไทยในอนาคตที่เหมาะสมคือ การวัดผลโดยใช้แบบทดสอบ การประเมินชิ้นงาน การสังเกต การสัมภาษณ์ การบันทึกการเรียนรู้ การอภิปราย และประเมินจากแฟ้มสะสมผลงาน

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากสภาพสังคมไทยที่กำลังจะมีการเปลี่ยนแปลงไปในอนาคตทั้ง 4 ด้านคือ ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมืองการปกครอง และด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทั้ง 4 ด้านนี้ถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหลักสูตรการศึกษา เนื่องจากว่าหลักสูตรจะต้องมีความทันสมัยทันเหตุการณ์ เหมาะกับการรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในวันข้างหน้า เพื่อให้ผู้เรียนสามารถอยู่ในสังคมแห่งอนาคตที่มีการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรู้เท่าทัน ความก้าวหน้าทางไอซีที โดยเฉพาะอินเทอร์เน็ตได้เปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ในการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างมากมาย เทคโนโลยีด้านการสื่อสารได้ขยายพื้นที่การเรียนรู้ของนักเรียนออกไปนอกห้องเรียนโดยไม่ยึดติดกับพื้นที่ในห้องเรียนแบบเดิม ช่วยให้การเรียนรู้สามารถบูรณาการเข้ากับชุดประสบการณ์ของสังคมภายนอกได้มากยิ่งขึ้น วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจะเข้ามามีบทบาทในการทำงานมากยิ่งขึ้น คาดว่าในอนาคตงานที่ใช้แรงจะค่อย ๆ หดไป จะมีงานที่ต้องใช้สมอง ฝีมือ หรือเครื่องจักรเข้ามาแทนที่เทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆ โดยเฉพาะอินเทอร์เน็ต จะแพร่หลาย กว้างขวาง ก้าวหน้ามากขึ้น ประชาชน และเยาวชนจะมีการใช้เพิ่มมากขึ้น ทำให้ผู้คนทุกเชื้อชาติ สามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างไร้พรมแดน และรวดเร็ว การบริโภคสื่ออินเทอร์เน็ตนี้อาจจะส่งผลให้เยาวชนนำไปใช้ในทางที่ไม่ถูกต้อง เกิดการเสพติดเทคโนโลยี ขาดการปฏิสัมพันธ์กับโลกแห่งความจริง เกิดกระแสบริโภคนิยมขึ้น

2. สมรรถนะของเด็กไทยในอนาคต สภาพสังคมไทยในอนาคตจะส่งผลให้เด็กไทยในอนาคตมีสมรรถนะที่พึงประสงค์หลายด้าน คือด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านด้านมโนทัศน์หรือความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง ด้านบุคลิกลักษณะประจำตัว และด้านแรงจูงใจ/ เจตคติ สมรรถนะด้านต่างๆเหล่านี้จะทำให้เด็กไทยในอนาคตสามารถดำรงตนอยู่ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงได้อย่างรู้เท่าทัน สามารถเอาตัวรอดในสังคมได้ ความรู้โดยเฉพาะความรู้ลึกในแก่นสาระของวิชา การรู้รอบตัวในเชิงสหวิทยาการและการเป็นผู้ที่สามารถรู้ได้ไกล สามารถคาดการณ์เกี่ยวกับอนาคตได้ถือว่าเป็นคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ นอกจากนี้ก็มีหลายประเทศที่มองว่าคุณภาพของประเทศของตนคือคนที่มีทักษะในการเรียนรู้และเป็นผู้ที่เห็นคุณค่าและความสำคัญของการเรียนรู้ นอกจากนี้ยังมีกรกล่าวถึงคุณลักษณะของบุคคลที่พึงประสงค์ด้านความรู้คือเป็นคนที่เห็นความสำคัญของการศึกษาและการมีความรู้สูง รวมถึงมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต เทคโนโลยีที่ก้าวหน้าได้เข้ามาทำงานแทนแรงงานที่รับผิดชอบงานซ้ำซากจำเจ ขณะที่แรงงานที่มีทักษะการคิดขั้นสูง ทักษะในการค้นหาและวิเคราะห์ข้อมูล และทักษะในการสื่อสารอันซับซ้อนซึ่งคอมพิวเตอร์ไม่สามารถทำแทนได้ จะกลายเป็นที่ต้องการในตลาดแรงงานมากขึ้น เพราะถือเป็นทักษะที่จำเป็นยิ่งในการเพิ่มผลิตภาพและสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ใหม่ นอกจากนั้น ทักษะการทำงานเป็นทีมก็ทวีความสำคัญยิ่งขึ้นในสังคมความรู้ เพราะการทำงานแบบเอกเทศในยุคอุตสาหกรรมจะถูกแทนที่ด้วยการทำงานเป็นทีมเพื่อค้นหาความรู้และนวัตกรรมใหม่ ๆ ร่วมกัน ด้วยเหตุนี้ ทักษะศตวรรษใหม่จึงเป็นเสมือนใบเบิกทางเพื่อเลื่อนสถานะทางเศรษฐกิจ ในขณะที่คนงานที่ปราศจากทักษะเหล่านี้จะต้องทำงานที่ไร้ทักษะและมีค่าแรงต่ำ ทักษะที่

เป็นความสามารถในการระบุและจัดการกับปัญหาที่ไม่คาดคิด และทักษะการสื่อสารที่ซับซ้อนอันหมายถึงความสามารถในการโน้มน้าว อธิบาย ต่อรอง สร้างความเชื่อใจและสร้างความเข้าใจร่วมกัน ถือว่าเป็นทักษะที่สำคัญที่สุดในการประสบความสำเร็จในชีวิตการทำงาน สำหรับอนาคตและคุณลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์ด้านทักษะความสามารถคือเป็นผู้ที่มีทักษะในด้านการคิด ทักษะการสื่อสาร ทักษะภาษาต่างประเทศ ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะทางสังคม ทักษะทางอาชีพ ทักษะทางสุนทรียะ และทักษะการจัดการที่ดี บทสรุปเกี่ยวกับคุณลักษณะของคนในศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะคือจะต้องเป็นนักคิดวิเคราะห์ นักแก้ปัญหา นักสร้างสรรค์ นักประสานความร่วมมือ และนักสื่อสาร ด้านมโนทัศน์หรือความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเองที่เป็นลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ในอนาคตก็คือ เป็นผู้ที่มีสุขภาพร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง มีการพัฒนาการในด้านร่างกายและสติปัญญาอย่างสมบูรณ์ตามเกณฑ์ในแต่ละช่วงวัย มิติด้านจิตใจ คนไทยจะเป็นผู้รู้และเข้าใจตนเอง เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น เข้าใจสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ รอบตัวได้เป็นอย่างดี ด้านบุคลิกลักษณะประจำตัวนั้น ได้มีการเสนอคุณลักษณะของบุคคลที่พึงประสงค์ในสังคมไทยว่า ควรเป็นผู้ที่รักษาเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของชาติ และรักชาติ มีคุณธรรมจริยธรรม ระเบียบวินัย ซื่อสัตย์ตรงไปตรงมา แร่จูงใจหรือเจตคติที่ดีถือว่าเป็นสมรรถนะสำคัญอีกด้านหนึ่งที่จะเป็นแรงผลักดันให้เด็กไทยสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงได้

3. กรอบหลักสูตรเพื่อพัฒนาสมรรถนะของเด็กไทยในอนาคต (พ.ศ. 2558-2577) นั้นมีองค์ประกอบครบทั้ง 4 ด้านคือ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร เนื้อหาสาระ การจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผล ซึ่งทั้ง 4 ด้านนี้ถือว่าเป็นองค์ประกอบพื้นฐานสำคัญของหลักสูตร สำหรับการกำหนดวัตถุประสงค์นั้นจะต้องกำหนดให้ครอบคลุมทั้ง 3 ด้านคือ ด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย เนื้อหาสาระในกรอบหลักสูตรที่เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตจะต้องมีองค์ความรู้หรือสาระวิชาที่หลากหลายเหมาะกับการพัฒนาผู้เรียนที่อยู่ในโลกของศตวรรษที่ 21 การจัดการเรียนการสอนก็ต้องมีความหลากหลาย จัดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการพัฒนาสมรรถนะของเด็กไทยในอนาคตด้านต่าง ๆ พร้อมกันนี้ก็ต้องกำหนดแนวทางการวัดและประเมินผลที่ชัดเจน หลากหลาย เหมาะสมกับวิธีการจัดการเรียนการสอนต่าง ๆ เพื่อพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนได้อย่างครอบคลุม โดยมีเป้าหมายสุดท้ายคือเพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถนะที่สามารถอยู่ในสังคมไทยในอนาคตได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอแนะด้านกรอบนโยบาย

ผู้วิจัยขอเสนอแนะให้ผู้ที่เกี่ยวข้องระดับการกำหนดนโยบายทุกระดับ ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างจริงจัง โดยมีการผลักดันนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ชัดเจน มีความเหมาะสมกับการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ) ซึ่งว่าสาเหตุหลักของปัญหาคุณภาพการศึกษาไทย คือระบบการศึกษาไทยในปัจจุบันเป็นระบบที่ไม่เอื้อต่อการสร้างความรับผิดชอบ นอกจากนี้ หลักสูตรและตำราเรียนของไทยยังไม่สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีผลทำให้การเรียนการสอนตลอดไปจนถึงการสอบ ยังคงเน้นการจดจำเนื้อหา มากกว่าการเรียนเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจอันแท้จริง

ผลการวิจัยพบว่าสมรรถนะของผู้สำเร็จการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยในอนาคตนั้น ต้องเป็นผู้ที่มีสมรรถนะ 2 ประเภท คือ สมรรถนะขั้นพื้นฐาน และสมรรถนะที่ทำให้แตกต่างจากผู้อื่นซึ่งมีอยู่ 5 ด้านคือ ด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านมโนทัศน์หรือความคิดเห็นเกี่ยวกับตนเอง ด้านบุคลิกลักษณะประจำตัว และ

ด้านแรงจูงใจ/เจตคติ แม้ว่าในช่วงระยะเวลาภายใน 20 ปีนี้อาจจะยังมีโอกาสเป็นไปได้ไม่มาก แต่ในอนาคตระยะยาวคงปฏิเสธไม่ได้ว่า สภาพสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปมากมายหลายด้าน ดังนั้นผู้วิจัยเสนอให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในระดับผู้กำหนดนโยบายว่า ควรตระหนักและให้ความสำคัญกับการพัฒนาสมรรถนะของเด็กไทยในอนาคตโดยกำหนดเป็นนโยบายแห่งชาติในการส่งเสริมและพัฒนาสมรรถนะเด็กไทยในอนาคตให้เกิดขึ้นเป็นรูปธรรมอย่างจริงจังและยั่งยืนตลอดไป ควรจะนำผลที่ได้จากการวิจัยในนี้ลงสู่การปฏิบัติอย่างจริงจังในสถานศึกษาเพื่อศึกษาผลที่จะเกิดขึ้นจริง และเพื่อเป็นการพัฒนาสมรรถนะของเด็กไทยในอนาคตอย่างจริงจัง ให้สอดคล้องกับการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นที่สนใจของสังคมโลกและสังคมไทยในขณะนี้

2. ข้อเสนอแนะในระดับสถานศึกษา

ผู้วิจัยเสนอให้สถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกแห่งในประเทศ มุ่งและเน้นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักเรียนได้พัฒนาสมรรถนะอย่างจริงจัง มีการจัดการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลที่หลากหลายเหมาะสมกับสมรรถนะแต่ละด้าน เพื่อให้ทั้งครูผู้สอนและตัวผู้เรียนเองได้มองเห็นสมรรถนะของตนเองพร้อมที่จะพัฒนาตนเองเพื่อให้อยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก ให้เป็นผู้ที่มีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 สามารถอยู่ในสังคมประเทศ สังคมภูมิภาคและสังคมโลกได้ และปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี การสื่อสารที่กำลังเกิดขึ้นในทุกวันนี้ และในอนาคตข้างหน้าด้วย

3. ข้อเสนอแนะในระดับผู้ปฏิบัติ

ผู้วิจัยเสนอให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเช่น ผู้ปกครอง ชุมชน หรือสถานศึกษาที่รับต่อนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสถานประกอบการต่าง ๆ ที่รับนักเรียนที่สำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐานเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาสมรรถนะอันพึงประสงค์ที่มีแนวโน้มว่าจะเกิดขึ้นได้ เพื่อให้ได้ทรัพยากรกลุ่มสำคัญของประเทศชาติที่จะออกมาประกอบอาชีพ ออกมาเพื่อศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น และเป็นกลุ่มบุคคลที่สำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการวิจัยต่อไป

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้ระเบียบวิธีการวิจัยอนาคต

การวิจัยอนาคตมีระเบียบวิธีวิจัยหลายอย่าง ดังนั้นเพื่อเป็นการยืนยันผลการวิจัย ผู้วิจัยเสนอให้มีการวิจัยอนาคตด้วยระเบียบวิธีวิจัยอนาคตรูปแบบอื่น ๆ เช่น การวิจัยอนาคตด้วยการมองอนาคต (Foresight) กระบวนการอนาคตปริทัศน์ (Future Scanning Process) เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประเด็นการศึกษาวิจัยต่อไป

การวิจัยอนาคตแบบ EDFR เป็นการคาดการณ์อนาคตโดยผู้เชี่ยวชาญ ในภาพกว้าง ๆ แต่ในบริบทของการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีอีกหลายด้านที่เกี่ยวข้อง เช่น อาจจะเป็นการศึกษาแยกระดับการศึกษาให้ชัดเจนลงเป็นการศึกษาในระดับปฐมวัย ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นต้น เพื่อให้ได้ภาพอนาคตของแต่ละระดับ แต่ละประเภท แต่ละด้านในเชิงลึกได้ หรืออาจจะศึกษาองค์ประกอบอย่างอื่นของหลักสูตร เช่น ด้านวิสัยทัศน์ ด้านหลักการ ด้านมาตรฐานการเรียนรู้ ด้านตัวชี้วัด ด้านสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ หรือด้านกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติที่ให้ทุน “ทุนอุดหนุนการวิจัย ประเภทบัณฑิตศึกษา ประจำปี 2557” สนับสนุนการวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2546). *ภาพอนาคตและคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์*. กรุงเทพฯ: วี.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น.
- จินตนา สุขจรรย์นธ์. (2554). *การศึกษาตลอดชีวิตและการพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. (2539). *การพัฒนาหลักสูตร: หลักการและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: อลิอัน เพรส.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์และคณะ. (2554). *สัตตสิกขาทัศน์ เจ็ดมุมมองการศึกษาใหม่และการเรียนการสอนนอกรูป 7 ประการ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2556). *การจัดทำยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เกิดความรับผิดชอบ*. กรุงเทพฯ: ไม่ระบุสถานที่พิมพ์.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2554). *นวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้สู่ความเป็นพลเมือง*. กรุงเทพฯ: อาร์แอนด์ปรีนท์.
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สพฐ. (ม.ป.ป.). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษ ที่ 21*. [ม.ป.ท.].
- สุนันท์ สังข์อ่อง. (2555). *เอกสารประกอบการสอนเรื่อง นวัตกรรมหลักสูตร*. กรุงเทพฯ: ไม่ระบุสถานที่พิมพ์.
- สุรศักดิ์ เปาเฮ. (2554). *ภาพอนาคตการศึกษาไทย: วิเคราะห์พื้นฐานการวิจัย*. เอกสารประกอบการสัมมนาเข้มครั้งที่ 1 ชุด วิชาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับศึกษาศาสตร์ (20904) ระดับปริญญาเอก มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ระหว่างวันที่ 13-14 สิงหาคม พ.ศ. 2554.